

## YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2004 vp

### Hallituksen esitys laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 23 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta (HE 76/2003 vp) ja samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ympäristövaliokunnalle.

##### *Eduskunta-aloite*

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä lakialoitteen laiksi luonnonsuojelulain 49 ja 53 §:n muuttamisesta (LA 132/2003 vp — Jari Koskinen /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 12 päivänä marraskuuta 2003.

##### *Lausunnot*

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta ja maa- ja metsätalousvaliokunta ovat antaneet asiasta lausuntonsa (PeVL 15/2003 vp, MmVL 5/2004 vp), jotka ovat tämän mietinnön liitteenä.

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Hannu Karjalainen, ympäristöministeriö
- apulaisosastopäällikkö Pentti Lähteenoja, ympäristöjohtaja Veikko Marttila ja ylitarkastaja Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö
- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Natura-vastaava Tapani Veistola, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

Lisäksi valiokunta on saanut seuraavien tahojen kirjalliset lausunnot:

- oikeusministeriö
- Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa

##### *Viitetiedot*

Hallituksen esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi metsälain muuttamisesta (HE 73/2003 vp), josta ympäristövaliokunta on antanut lausuntonsa (YmVL 25/2003 vp).

#### HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

##### *Hallituksen esitys*

Esityksessä ehdotetaan luonnonsuojelulakiin tehtäväksi eräitä perustuslaista johtuvia muutoksia ja eräitä Euroopan yhteisön komission Suomelle tekemiin huomautuksiin perustuvia muutoksia. Komission edellyttämät muutokset kos-

kevat luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisten eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua sekä ympäristövaikutusten arvioinnin ja Natura 2000 -alueita koskevan arvioinnin välistä suhdetta. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojeluun liittyen myös luonnonsuojelu-

alueiden perustamisedellytyksiä esitetään tarkistettavaksi.

Lisäksi ehdotetaan päättävältä lunastusasioissa siirrettäväksi valtioneuvoston yleisistunnolta ympäristöministeriölle. Lajisuojaan liittyvistä vaihdannan kielloista annettavien poikkeusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi Suomen ympäristökeskukselta alueellisille ympäristökeskuksille.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

### **Lakialoite**

Lakialoitteeseen LA 132/2003 vp sisältyvien säännösehdoitusten mukaan hallituksen esitykseen sisältyvä esitys ei paranna maanomistajien tilannetta riittävästi eikä ole perustuslain mukainen. Siksi lakialoitteessa esitetään myös 49 §:ssä tarkoitetun lajisuojelun sisällyttämistä lain 53 §:n valtion korvausvelvollisuutta koskevan säännöksen soveltamisalaan.

## **VALIOKUNNAN KANNANOTOT**

### ***Yleisperustelut***

#### **Yleistä**

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiesitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä jäljempänä esitettävien muutoksien.

Lakiesityksen yhdeksi keskeisimmäksi säännökseksi on noussut lain 49 §, jota ehdotetaan muutettavaksi Euroopan yhteisöjen komission Suomelle esittämien huomautusten johdosta. Valiokunta ehdottaa korvaussäännösten sisällyttämistä lakiin lain 49 §:ssä säädetyn kiellon aiheuttaman merkityksellisen haitan korvaamiseksi sekä rangaistussäännöksen täsmentämistä. Komissio on heinäkuussa 2000 ja 2001 Suomelle lähettämässään virallisessa huomautuksessa katsonut, että Suomi on pannut luontodirektiivin 12 artiklan 1 (d) kohdan puutteellisesti täytäntöön sisällyttämällä siihen kriteerin "selvästi luonnossa havaittavat", jota direktiivissä ei ole. Tämän vuoksi 49 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sanat "selvästi luonnossa havaittavat". Samanaikaisesti 58 §:n osalta rajoitettaisiin kiellon rikkomisesta johtuvaa rangaistavuutta. Huhtikuun 2 päivänä 2004 komissio tiedotti ryhtyvänsä oikeustoimiin Suomea kohtaan luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien suhteen.

Kanne tulee koskemaan sekä lainsäädäntöä että suojelun toimeenpanoa.

Hallituksen esityksessä on todettu, että luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien osalta käytännön ongelmia on aiheutunut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta tilanteissa, joissa useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sijoittuu lähekkäin saman maanomistajan omistamalle alueelle. Tällöin voi syntyä tilanteita, joissa laissa olevasta hävittämis- ja heikentämiskiellosta aiheutuu alueen omistajalle sellaisia taloudellisen hyödyn menetyksiä, jotka olisi perusteltua korvata. Tämän vuoksi esityksessä on katsottu, että maanomistajalla tulisi näissä tilanteissa olla mahdollisuus hakea alueensa perustamista luonnonsuojelualueeksi ja että edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle edellä mainituissa tilanteissa olisivat pykälään ehdotetun täydennyksen johdosta vasteredes selkeästi olemassa. Esityksen mukaan maanomistaja voisi myös hakea lain 25 §:ssä tarkoitettua alueen määräaikaista rauhoittamista. Myös määräaikaista rauhoittamisesta tehtävään sopimukseen voisi sisältyä korvaus. Lisäksi lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojeluun on liito-oravan kohdalla mahdollisuus soveltaa kestävän metsätalouden rahoituslain (1094/1996) 19 §:ssä olevan metsätalouden ympäristötukijärjestelmän keinoja.

Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa lausunnossaan, että vaikka maanomistajille tulisikin

vaihtoehtoisia mahdollisuuksia, hallituksen esityksessä ehdotettu menettely ei kuitenkaan antaisi maanomistajille lakiin perustuvaa oikeutta vaatia alueensa suojelun toteuttamista. Myös perustuslakivaliokunta on lausunnossaan lakiehdotuksesta (PeVL 15/2003 vp) katsonut, että ehdotettu sääntely tuo selvästi näkyville luonnonsuojelulain korvaussääntelyn aukollisuuden.

### Liito-oravan suojelusta

Liito-oravakannan (*pteromys volans*) suuruudesta ja kannan kehityssuunnasta ei ole olemassa luotettavaa tietoa. Kannan kokonaisarvio 14 500—54 200 perustuu liito-oravaselvitykseen vuodelta 2001 (Liito-oravan biologia ja suojelu Suomessa, 2001), jossa samanaikaisesti todettiin arvio epävarmaksi pienen tutkimusaineiston vuoksi ja esitettiin pitkäaikaisseurannan järjestämistä kattavammilla seurantamenetelmillä.

Kattava, kolmevuotinen tutkimus liito-oravakannan koon ja vakauden selvittämiseksi ja kannan seurannan järjestämiseksi on aloitettu vuonna 2003. Ympäristöministeriön käynnistämän tutkimuksen tavoitteena on saada tutkimuksella luotettava arvio kannan suuruudesta. Tähän mennessä on inventoitu vasta vajaa kolmannes liito-oravan levinneisyysalueesta, joten lopullista arviota ei ole vielä mahdollista ennakoita. Tässä vaiheessa voidaan kuitenkin esittää oletamus, että liito-oravakanta on aiemmin arvioitua runsaampi.

Kannan koosta riippumatta liito-oravan suojelun tason kannalta on kuitenkin keskeistä se, että laji on luontodirektiivin liitteen IV (a) mukainen yhteisön tärkeänä pitämä eläinlaji, joka edellyttää tiukkaa suojelua. Liitteen IV (a) mukaisten lajien suojelua koskee luontodirektiivin 12 artikla, joka edellyttää muun ohella lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämisen ja hävittämisen kieltämistä. Lisäksi liito-orava on luontodirektiivin liitteen II mukainen yhteisön tärkeänä pitämä eläinlaji, jonka suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita, eli lajin elinympäristöjä suojellaan Natura 2000 -verkoston avulla.

Ympäristövaliokunta toteaa edellä esitettyyn viitaten, että Suomen on toteutettava luontodirektiiviin perustuva liito-oravan suojelu riippumatta siitä, minkä suuruinen lajin kanta nyt on ja onko se uhanalainen. EU:n laajentumisen 1.5.2004 jälkeen Suomi ei ole enää ainoa jäsenmaa, jossa liito-oravia esiintyy. Komissio on jo päättänyt kanteen nostamisesta Suomea vastaan liito-oravan suojeluun liittyen. Tilanne tulee arvioida uudelleen, jos liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsaan ja vakaan, ettei sitä voida enää pitää uhanalaisena lajina. Suojelun lieventäminen edellyttäisi siinä tilanteessa luontodirektiivin liitteen IV (a) tarkistamista, mihin käytännössä ainoastaan komissiolla on muodollinen aloiteoikeus. Liitteen tarkistamishdotus saattaisi asiantuntijoiden mukaan myös johtaa yhden lajin sijasta kaikkien liitteen lajien uhanalaisuuden uudelleenarvioimiseen. Tämän johdosta on arvioitavissa, että muutoksen aikaansaaminen kestäisi suhteellisen pitkään. Siksi valiokunta esittää, että hallituksen tulee ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin luontodirektiivin liitteen IV(a) tarkistamiseksi, mikäli liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsaan ja vakaan, ettei sitä voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettuna yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edellyttää tiukkaa suojelua (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*).

Jos kanta osoittautuu aiemmin arvioitua runsaammaksi, merkitsee se myös suojelusta aiheutuvien kustannusten nousua. Maa- ja metsätalousministeriön liito-oravatyöryhmä teki toukuussa 2002 metsäkeskuksille ja alueellisille ympäristökeskuksille kyselyn, jonka perusteella arvioidaan liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja esiintyvän vuosittain noin 600:lla metsänkäyttöilmoituksen kohteena olevalla alueella. Enimmäiskustannukseksi kaikkien näiden alueiden suojelusta laskettiin selvityksessä 900 000 euroa vuodessa. Selvityksessä painotettiin arvion teoreettista luonnetta sen vuoksi, että maanomistajalle aiheutuva taloudellinen menetyks ei usein olisi merkityksellinen siksi, että metsänkäyttö on silti usein edelleen mahdollista, kun esimerkiksi yksittäisiä kuusia voidaan liito-oravista riippumatta hakata lisääntymis- ja le-

vähdyspaikalta ja sen lähistöltä. Pesäpuina liito-oravalle ovat erityisen merkityksellisiä vanhat haavat.

Ympäristövaliokunta katsoo, että selvityksessä esitetty arvio edustaa vain yhtä näkemystä liito-oravan suojelusta aiheutuvista kustannuksista. Se antaa kuitenkin suuntaa mahdollisesti aiheutuville kustannuksille. Vaikka todellinen luku kaksinkertaistuisi, kysymys on kuitenkin muutaman miljoonan euron lisärahoitustarpeesta. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että uusi korvaussäännös koskisi kaikkia luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeja eikä ainoastaan liito-oravaa.

Edellä olevan johdosta ympäristövaliokunta esittää, että hallituksen tulee esittää tarvittava lisärahoitus liito-oravan suojelusta aiheutuvien kustannusten maksamiseen, mikäli kanta osoittautuu niin runsaaksi, että aiemmat kustannusarviot eivät enää pidä paikkaansa.

#### **Luonnonsuojelulain korvaussäännöksistä**

Voimassaolevan lain mukaan kiinteistön omistajalla on oikeus saada täysi korvaus valtiolta, jos luontotyyppiä koskevasta muuttamiskiellosta tai erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan muuttamiskiellosta aiheutuu merkityksellistä haittaa. Jos haitta ei ole merkityksellinen, korvausta ei makseta lainkaan. Korvauskynnyksen ylittymistä on arvioitava kokonaisuutena siten, että eri aikoina estyneistä toimenpiteistä aiheutunut yhteenlaskettu haitta otetaan huomioon. Merkityksellisyys arvioinnin perusteena käytetään maanomistajan omistuksen suuruutta alueella. Rajoituksesta johtuvan haitan kohdistuminen koko kiinteistöön tai sen huomattavaan osaan lisää haitan merkityksellisyyttä.

Ennen kuin korvausta luontotyyppin tai erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan muuttamiskiellon perusteella voi vaatia, on yleensä ensin pyydettävä poikkeuslupaa aiotun hankkeen toteuttamiseksi. Jos poikkeuslupa myönnetään, korvattavaa menetystä ei aiheudu. Poikkeuslupaa ei kuitenkaan tarvitse lainkaan hakea, jos on ilmeistä, ettei sitä voida myöntää. Jos aiottu hanke on kielletty jo muun lainsäädännön nojalla, esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain tai ve-

silain vastaisena, korvaukseen ei luonnollisesti ole oikeutta.

Luontotyyppin muuttamiskielto tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on määritellyt alueen rajat ja tiedottanut päätöksestä asianmukaisesti.

Oikeutta korvaukseen ei voimassaolevan lain mukaan ole luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen- ja heikentämiskiellon aiheuttamasta menetyksestä. Suomessa tavataan liitteen lajeista muun ohella seuraavat: ilves, karhu, liito-orava, naali, saimaannorppa, eräät lepakkolajit, isoapollo, punahärö ja lummelampikorento.

Lunastuksella tarkoitetaan säädetyssä järjestyksessä ja lain nojalla määrättävää täyttä korvausta vastaan tapahtuvaa kiinteän omaisuuden hankkimista yleiseen tarpeeseen. Lunastamalla voidaan paitsi hankkia kiinteää omaisuutta myös rajoittaa pysyvästi tai määräajaksi oikeutta käyttää kiinteää omaisuutta.

Luonnonsuojelun toteuttamiseen liittyvässä korvausjärjestelmässä korvaus määrätään yleensä lunastuslain mukaisessa lunastustoimituksessa. Jos suojelu toteutetaan vapaaehtoisin keinoin, korvauksesta sovitaan osapuolten kesken. Lunastustoimitus on toimitusinsinöörin ja kahden uskotun miehen suorittama kiinteistötoimitus.

Kysymykseen voivat tulla lunastuskorvaus (kun valtio haluaa lunastaa omaisuutta luonnonsuojelutarkoituksiin tai kun maanomistaja esittää luonnonsuojeluohjelman toteuttamisvaateen) tai kiinteän omaisuuden käytönrajoituksia koskeva haitankorvaus (erityisesti suojeltavan lajin muuttamiskielto ja luontotyyppiä koskeva muuttamiskielto).

Omistajalla on oikeus täyteen korvaukseen lunastuksen vuoksi aiheutuvista taloudellisista menetyksistä. Kohteenkorvauksella tarkoitetaan korvausta menetettävästä omaisuudesta. Se on käyvän hinnan mukainen täysi korvaus lunastettavasta omaisuudesta. Käypä hinta määritetään edustavien vertailukauppojen perusteella. Ellei kauppaa-arvomenetelmän mukaan määrättävä korvaus vastaa luovuttajan täyttä menetystä, arvioiminen on perustettava omaisuuden tuottoon

tai siihen pantuihin kustannuksiin (tuotto-/kustannusarvomenetelmät). Osalunastuksesta määrättävällä haitankorvauksella kompensoidaan lunastuksesta aiheutuva haitta jäljelle jäävän omaisuuden käyttämiselle. Vahingonkorvausta määrätään, jos lunastuksesta aiheutuu ammatin harjoittamisen keskeytymisen tai muun sellaisen syyn vuoksi tappiota tai muuta vahinkoa lunastettavan omaisuuden omistajalle.

### Sääntelyn yhtymäkohdat metsälakiin

Kysymykset suojelusta ja korvauksesta tulevat metsänomistajan näkökulmasta yleensä ajankohtaisiksi hakkuista suunniteltaessa tai niitä toteutettaessa. Eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi metsälain muuttamisesta (HE 73/2003 vp), joka koskee muun ohella metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuutta ympäristökeskukselle sellaisista metsän käyttöilmoituksista, jotka kohdistuvat metsäkeskuksen hallussa olevissa asiakirjoissa mainittuihin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Metsälain 14 §:n (1224/1998) mukaan metsänkäyttöilmoitus on tehtävä vähintään 14 päivää ja enintään kaksi vuotta ennen hakkuun tai muun toimenpiteen aloittamista, jollei metsäkeskus hakemuksesta myönnä poikkeusta määräajasta. Metsälain muutosehdotuksen 14 b §:stä käy ilmi, että jos metsäkeskukselle saapunut metsänkäyttöilmoitus kohdistuu alueellisen ympäristökeskuksen metsäkeskukselle toimittamassa esityksessä merkittyyn liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan, metsäkeskuksen on välittömästi ilmoitettava tästä alueelliselle ympäristökeskukselle. Alueellinen ympäristökeskus on luonnonsuojelulain valvontaviranomainen.

Ympäristövaliokunta katsoo metsälain muuttamista koskevassa lausunnossaan, että ehdotettu säännös on perusteltu siksi, että liito-oravan suojelusta aiheutuvilla käytön rajoituksilla, jotka perustuvat liito-oravan esiintymisestä saatuihin tietoihin, on yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ulottuva vaikutus. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevat tiedot ovat usein puutteellisia erityisesti talousmetsien

osalta, ja säännöstä voidaan siten pitää ilmeisen tarpeellisenä yhtenäisen tietopohjan aikaansaamiseksi.

Ympäristövaliokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota myös siihen, että lakiehdotus rajoittaa metsäkeskuksen tiedonantovelvollisuutta ainoastaan sen alueelliselta ympäristökeskukselta saamiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskeviin tietoihin. Metsäkeskus tekisi ilmoituksen välittömästi asiakirjojen perusteella tutkimatta alueella, pitääkö tieto paikkansa. Valiokunta korostaa tämän rajauksen tarkoituksenmukaisuutta sillä, että ympäristökeskukselta saatua tietoa voidaan pitää luotettavana. Tietojen oikeellisuuden varmistamisella on erityistä merkitystä, koska jopa puutteelliseksi tai virheelliseksi osoittautuva tieto voi suojelun tiukkuus huomioon ottaen johtaa välittömiin oikeusvaikutuksiin maanomistajan ja hakkuuoikeuden omistajan kannalta. Ympäristövaliokunta on huolissaan siitä, että liito-oravan suojeluun liittyvä oikeudellinen ja tiedollinen epävarmuus saattaa johtaa joissain tilanteissa suojelun kannalta kielteiseen kehitykseen. Siksi on erityisen tarpeellista korostaa mahdollisimman suurta avoimuutta ja viranomaistoiminnan joustavuutta ja joutuisuutta.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että liito-oravan suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn luodaan selkeä viranomaismenettely, jossa tarvittavat viranomaispäätökset saadaan joutuisasti. Joutuisan käsittelyn varmistamiseksi tulee suojeluasioiden käsittelylle alueellisessa ympäristökeskuksessa asettaa määräaika. Menettelytavat alueellisten ympäristökeskusten ja metsäkeskusten välillä on tarkoitus hyväksyä ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteisellä ohjeella.

Valiokunta katsoo, että tähän ohjeeseen tulisi sisällyttää käsittelylle tarkoituksenmukainen määräaika. Valiokunnan mielestä määräajan tulisi olla lähtökohtaisesti 30 päivää, jota voitaisiin erityisestä syystä pidentää enintään 60 päivään. Valiokunta toteaa samalla, että määräajan sisällyttäminen ohjeeseen ja siitä johtuva toiminnallinen velvoite lisää hallinnollisia kustannuksia alueellisissa ympäristökeskuksissa. Va-

liokunta painottaa kuitenkin edelleen, että hallinnon resurssien mahdollisimman tehokkaaksi hyödyntämiseksi tulisi mahdollisuuksien mukaan käyttää esimerkiksi ostopalvelukeinoin metsäkeskuksien olemassaolevaa asiantunte-  
musta.

Valiokunta pitää lisäksi välttämättömänä, että päätöksenteko liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta hoidetaan mahdollisimman yhdenmukaisesti metsänomistajien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi. Vaikka liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan rajaaminen ja sopivien kulkuyhteyksien turvaaminen hakkuiden yhteydessä tulee harkittavaksi tapauskohtaisesti, voidaan tasavertainen kohtelu turvata riittävällä yhteisellä ohjeistuksella (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Luonnonsuojelulaissa säädetty suojelu ja siitä maanomistajille maksettavat korvaukset pannaan täytäntöön ympäristöhallinnon toimesta. Poikkeuksena on hallituksen esityksen 10 §:n perusteluissa kuvattu tilanne, jossa liito-orava esiintyy metsälain 10 §:n tarkoittamassa erityisen tärkeässä elinympäristössä. Tällöin kysymykseen tulisi kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain 19 §:n mukainen metsätalouden ympäristötuki, jolloin metsälain toimeenpää-  
mo on metsähallinnon vastuulla. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että metsätalouden ympäristötukijärjestelmän taloudelliset voimavarat valtion talousarviossa ovat jo nyt riittämättömät. Toimivan suojelujärjestelmän luomiseksi on välttämätöntä, että samalla myös osoitetaan metsätalouden ympäristötukeen tarvittavat määrärahat.

### Luonnonarvokaupasta

Luonnonarvokauppa on yksi Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman toteutuskeinoista, jota parhaillaan kokeillaan Satakunnan alueella. Luonnonarvokaupassa metsänomistaja ylläpitää tai lisää luonnonarvoja metsässään ja saa siihen korvausta valtiolta. Omistaja tekee omistamastaan kohteesta tarjouksen metsäkeskukselle, joka arvioi tarjottavan kohteen ja neuvottelee sopimuksesta sekä palkkion suuruudes-

ta metsänomistajan kanssa. Kohteiden valinta tapahtuu maanomistajien tarjousten perusteella. Sopimus tehdään 10 vuodeksi, ja sopimuskauden päättyessä alueen käyttö jatkuu metsänomistajan haluamalla tavalla. Palkkio maksetaan yhdellä kertaa sopimuskauden alussa.

Ympäristövaliokunta katsoo, että luonnonarvokauppa voi muodostaa yhden toteutuskeinon myös liito-oravan suojelulle. Luonnonarvokauppa voi edistää maanomistajalähtöisen suojelun käynnistymistä ja maanomistajien sitoutumista luonnonsuojeluun. Luonnonarvokauppa on kuitenkin vasta kokeiluasteella, ja sen kehittäminen edellyttää kokemusten selvittämistä ja mahdollisesti tarvittavan lisäsääntelyn valmistelua. Luonnonarvokauppakokeilun rahoituksessa ei myöskään ole otettu huomioon sen mahdollista soveltamista liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojeluun. Valiokunnan mielestä tämä olisi perusteltua mahdollistava, ja valiokunta katsoo siksi, että hallituksen tulee aloittaa tarvittavan lisäsääntelyn valmistelu ja turvata tar-  
koitukseen tarvittava rahoitus. Käyttämällä luonnonarvokauppaa suojelun toteuttamiseen lunnastuslain keinojen sijaan säästetään samalla valtion varoja, kun toimituskustannuksia ei lainkaan synny (*Valiokunnan lausumaehdotus 4*).

### Riittävän rahoituksen turvaaminen

Liito-oravan suojelusta aiheutuvien kustannusten arvioiminen on vaikeaa, sillä siihen liittyy useita epävarmuustekijöitä, joihin edellä on jo kiinnitetty huomiota. Yhteenvedonaisesti voidaan todeta, että lisärahoitustarpeen arvioinnissa on otettava huomioon ensinnäkin se, että korvauksia voidaan joutua maksamaan ennakoitua enemmän, mikäli liito-oravakanta osoittautuu aiemmin arvioitua huomattavasti runsaammaksi. Tähän liittyen toimivan suojelujärjestelmän luomiseksi on välttämätöntä, että samalla osoitetaan metsätalouden ympäristötukeen tarvittavat määrärahat. Korvausten ohella kustannuksia aiheutuu toimituskustannuksista. Lisäksi määräajan sisällyttäminen liito-oravan suojeluun liittyviä kysymyksiä käsittelevään viranomaisohjeeseen ja siitä johtuva toiminnallinen

velvoite lisäävät hallinnollisia kustannuksia alueellisissa ympäristökeskuksissa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että jo kuluvin vuoden toiseen lisätalousarvioon esitetään lisämäärärahaa hallinnollisen työn hoitamista varten ja jatkossa huolehditaan riittävän määrärahan sisällyttämisestä vuotuisen talousarvioon mainittujen kustannusten kattamiseksi (*Valiokunnan lausumaehdotus 3*).

### ***Yksityiskohtaiset perustelut***

#### **Perustuslakivaliokunnan lausunto**

Perustuslakivaliokunta edellyttää lausunnonsaan (PeVL 15/2003 vp) korvaussääntelyn ulottamista luonnonsuojelulain 49 §:ssä säädetystä kiellosta aiheutuvaan merkitykselliseen haittaan. Perustuslakivaliokunta toteaa, että lain 53 §:n säännökset valtion korvausvelvollisuudesta eivät kata tapauksia, joissa 10 §:n mukaiset edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle eivät täyty, mutta joissa 49 §:n mukaisesta kiellosta kuitenkin aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa. Kysymys voi olla esimerkiksi rakennusluvan hylkäämisestä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan löydyttyä rakennuspaikalta.

Kuvattujen tilanteiden jääminen valtion korvausvelvollisuuden ulkopuolelle on etenkin EY:n lajisuojelua tarkoittavien direktiivien merkityksestä luonnonsuojelulain säätämisen jälkeen saatujen kokemusten valossa perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan seikka, jonka vuoksi perusoikeuksien rajoittamisen sallittavuudelle asetettavat yleiset edellytykset eivät tässä tapauksessa täyty. Siksi perustuslakivaliokunta katsoo, että lain korvaussäännösten ulottaminen 49 §:ssä säädetystä kiellosta aiheutuvaan merkitykselliseen haittaan on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten ympäristövaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen tehtäisiin muutokset seuraavasti.

#### **Korvaussäännöksen lisääminen**

Luonnonsuojelulain korvaussäännökset ulotettaisiin 49 §:n 1 momentissa säädetystä kiellosta aiheutuvaan merkitykselliseen haittaan. Muutoksella yhdenmukaistettaisiin lain korvausjärjestelmä ja korjattaisiin korvaussääntelyssä oleva aukko, josta perustuslakivaliokunta lausunnossaan huomauttaa. Muutos koskisi vain niitä poikkeuksellisia tilanteita, joissa merkityksellisen haitan kynnyksellä ylittyy. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettua lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat useimmiten varsin pieniä, joten niiden hävittämisen ja heikentämisen kiellosta ei aina aiheudu merkityksellistä haittaa. Näihin tapauksiin muutos ei siten vaikuttaisi.

Korvauksen määräämisperusteista ja menettelystä säädettäisiin yhdenmukaisesti luonnonsuojelulain korvausvelvollisuuden piiriin nykyisiin kuuluvien luonnonsuojelualueen perustamisen (24 §:n 3 mom. tilanteissa), luontotyyppien suojelun ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojelun kanssa. Korvausvelvollisuudesta säädettäisiin 53 §:n 1 momentissa. Säännöksen mukaan korvausvelvollisuutta ei syntyisi, ennen kuin omistaja on hakenut lupaa poiketa kiellosta ja tämä hakemus on hylätty. Poikkeamismahdollisuudesta säädetään 49 §:n 3 momentissa. Jos on ilmeistä, ettei luvan myöntämiselle ole edellytyksiä, toimitus korvauksen määräämiseksi voidaan panna vireille ilman luvan hakemista. Lain 49 §:n kiellon osalta tästä poikkeamisesta muodostuisi pääsääntö, sillä direktiivin 16 (1) artiklassa säädetty poikkeusedellytykset ovat niin tiukat, että ne vain harvoin täytyisivät.

Pykälän 3 momentin mukaan ensisijainen tavoite on korvauksista sopiminen alueellisen ympäristökeskuksen kanssa. Tässä yhteydessä voidaan sopia esimerkiksi luonnonsuojelualueen perustamisesta alueelle tai alueen määräaikaista rauhoittamisesta. Ilmeistä on, että suojelun toteuttamistavasta korvauksineen yleensä sovitaisiin. Jos suojelusta tai korvauksista ei päästä sopuun, maanomistaja voi panna korvaushakemuksen vireille asianomaiselle maanmittaustoimistolle tehtävällä hakemuksella. Toimituskulu-

jen suuruudeksi voidaan tavallisissa tapauksissa arvioida noin 1 000—4 000 euroa toimitukselta. Tavallisesti kustannukset jäävät valtion maksettavaksi. Toimituskustannusten määrittämisen osalta tulisivat siten sovellettavaksi samat periaatteet, jotka koskevat nykyisin lunastuslain 81 §:n nojalla sanotun lain 71 §:ssä ja 72 §:n 3 momentissa tarkoitettuja erillisiä korvaustoimituksia, eli siinäkin tapauksessa, että maanomistajan hakemassa korvaustoimituksessa korvausvelvollisuutta ei katsottaisi olevan, toimituskustannukset maksettaisiin valtion varoista, ellei vaatimusta ole esitetty ilmeisen aiheettomasti.

Korvausten tapauskohtainen arviointi lisäisi alueellisten ympäristökeskusten työmäärää, mikä tulee ottaa huomioon ympäristökeskusten resursseista päätettäessä. Myös toimituskustannukset lisäisivät suojelun toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Koska lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat alueeltaan pienialaisia, ei varsinaisten korvauskustannusten voida kuitenkaan lähtökohtaisesti arvioida nousevan erityisen merkittäviksi.

Toimituksessa selvitetään viran puolesta korvausvelvollisuuden olemassaolo. Merkityksellisen haitan olemassaolon lisäksi tässä suhteessa olennaista on, että haitta aiheutuu nimenomaisesti 49 §:n 1 momentin kiellosta. Korvausvelvollisuutta ei sen sijaan ole silloin, jos hakemuksen perusteena oleva hanke tai toimenpide olisi muutenkin estynyt. Tämä joudutaan arvioimaan toimituksessa tapauskohtaisesti lähes vastaavalla tavalla kuin korvausvelvollisuuden olemassaolo 47 §:n 2 momenttiin perustuvan, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen suojelun yhteydessä. Jälkimmäisessä ei nimittäin voida sitovasti yksilöidä sallittuja ja kiellettyjä toimenpiteitä, vaikka suojelun kohteena oleva alue rajataan. Sekä korvausvelvollisuuden olemassaolosta että korvauksen suuruudesta voivat sekä maanomistaja että alueellinen ympäristökeskus hakea muutosta maaoikeudelta ja edelleen korkeimmalta oikeudelta.

Lisäksi lain 53 §:ään otettaisiin uusi 4 momentti, joka mahdollistaisi 1 momentissa tarkoitetun korvauksen määrittämisen toimituk-

sessä määräajaksi. Säännös on tarkoitettu niitä tilanteita varten, joissa on vahva epäily siitä, että suojelusta aiheutuva merkityksellinen haitta on väliaikaista. Tämä voi tulla kysymykseen sellaisen liitteen IV (a) lajin osalta, jonka lisääntymis- tai levähdyspaikat eivät välttämättä ole luonteeltaan pysyviä. Tällaisessakin tilanteessa ensisijainen keino on rauhoittaa alue vapaaehtoisin sopimuksin määräajaisesti. Sen tilanteen varalta, että sopimukseen ei päästä, lakiin otettaisiin säännös määräajaisesta korvauksesta. Ilman tällaista säännöstä jouduttaisiin korvaus maksamaan aina pysyvästä haitasta kertakaikkisena, vaikka olisi ilmeistä, että haitta jää vain tilapäiseksi. Säännöksen mukaan määräajainen korvaus voitaisiin määrätä enintään kymmeneltä vuodelta. Ajan pituus riippuisi tapauskohtaisesti suojeltavasta lajista, ja määräaika voisi näin olla tätä lyhyempikin. Määräajan jälkeenkin jatkuva haitta katsottaisiin pääsääntöisesti pysyväksi. Kysymyksessä olisi poikkeussäännös, ja se on tarkoitettu tilanteisiin, joissa on ilmeistä, että sekä kiellon voimassaolo (lisääntymis- ja levähdyspaikka itsessään) että kiellosta aiheutuva haitta (toimenpiteen estyminen) ovat tilapäisiä. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi näin esimerkiksi sitä, että kiellon vuoksi toteuttamatta jäävä toimenpide tai hanke voidaan viivästyttämisestä huolimatta toteuttaa myöhemmin. Jos tämä ei ole mahdollista, korvaus määrättäisiin pääsäännön mukaan.

Uuden 4 momentin lisäämisen vuoksi 3 momenttiin sisältyviä viittaussäännöksiä on tarkistettava vastaavasti ja nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi.

### **Euromääräisestä haitan kynnyksestä**

Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää lausunnossaan tarpeellisena, että korvausmenettelyä varten haitalle määritellään euromääräinen kynnyks, jonka ylittymisestä seuraa korvauksen maksaminen. Perusteena tälle esitetään, että korvausten määrittämisessä noudatettu suhteellisuusperiaate voi aiheuttaa tilanteen, jossa esimerkiksi pienen metsäalan omistaja saa korvauksen, vaikkei sillä hänen taloudelliseen tilanteeseensa ole mi-



tään merkitystä, mutta metsätaloutta merkittävässä tuotantosuuntanaan harjoittava maatalousyrittäjä jää vaille korvausta, vaikka kyse on hänen elinkeinostaan.

Liito-oravan suojelusta aiheutuvan haitan korvaamiseksi ei kuitenkaan ole mahdollista säätää euromääräistä kynnystä, koska luonnonsuojelulain korvauksia koskeva 53 § perustuu lunastuslakiin, jonka mukaan niin luonnonsuojelulain kuin muidenkin lakien mukaiset, haitan kynnystä koskevat arvioinnit tulevat tapauskohtaisesti lunastustoimituksessa harkittaviksi.

Luonnonsuojelulain 53 §:n lähtökohtana on, että viranomaisen on aina pyrittävä sopimaan korvauksesta ennen lunastuslain mukaisen toimituksen käynnistämistä. Ympäristövaliokunta pitää selvänä, että tässä yhteydessä nousee tavalla tai toisella esiin myös kysymys haitan kynnuksesta. Korvauskäytännön tulee myös kynnysajattelun osalta olla alueellisissa ympäristökeskuksissa mahdollisimman yhdenmukainen. Valiokunta katsoo, että kynnysajattelua tulee ohjeistaa ympäristökeskusten tulosohjauksen yhteydessä riittävästi ottaen huomioon, että varsinainen laintulkinta asiassa kuuluu lunastustoimitukselle, maa- ja metsätaloudelle ja viime kädessä korkeimmalle oikeudelle.

### **Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset**

Komission valvontamenettelyssä esittämien vaatimusten johdosta hallituksen esityksessä ehdotetaan luonnonsuojelulain 49 ja 65 §:n muuttamista. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan luontodirektiivin 12 artiklan sanamuotoa siten, että pykälästä poistetaan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määritelmään liittyvät sanat "selvästi luonnossa havaittavien". Valiokunta pitää ehdotusta perusteltuna ja toteaa, että myös korkein hallinto-oikeus on ns. Konikallio-ratkaisussa katsonut, ettei voimassa olevan lain sanottu lisämääre ole direktiivin mukainen.

Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen havaitseminen ja tunnistaminen luonnossa on usein varsin vaikeaa. Luonnonsuojelulain 58 §:n

2 momentissa säädetään rangaistus teosta, joka on tehty tahallaan tai huolimattomuudesta. Rangaistussäännöksen sisältö on nykyisessä muodossaan määräytynyt osin siihen perustuen, että 49 §:ssä on ollut määre "selvästi luonnossa havaittava". Kun tuo määre nyt poistetaan, on perusteltua nostaa rangaistavuuden kynnystä ehdotetulla tavalla eli lisäämällä pykälään uusi kolmas momentti, jonka mukaan 49 §:n 1 momentissa tarkoitettujen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ja koskevan kiellon rikkominen edellyttää huolimattomuuden sijaan törkeää huolimattomuutta tai tahallisuutta.

### **Rangaistussäännös**

Valiokunta ehdottaa muutettavaksi 58 §:n 2 momenttia siten, että teonkuvaukseen lisättäisiin oikeudettomasti toimiminen. Lisäys on tarpeen, koska lajisuojelua koskevaan hävittämisen ja heikentämiskieltoon on 49 §:n 3 momentin mukaan mahdollisuus saada alueellisen ympäristökeskuksen poikkeuslupa. Vaikka poikkeuslupan edellytykset ovat varsin vaikeasti täytettävissä, on sillä kiellon poistava vaikutus. Tällöin lajin hävittämisen ja heikentämiskielto ei voi enää olla oikeudeton.

Valiokunta on lisäksi kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotetun 2 momentin syyksiluettavuus on vastaava kuin rikoslain 48 luvun 5 §:n luonnonsuojelurikoksen osalta. Ehdotetun 2 momentin suhdetta rikoslain luonnonsuojelurikokseen ei ole perusteltu hallituksen esityksessä. Ehdotettu säännös viittaa kuitenkin selvästi 1 momenttiin, joten siinä oleva rikkomussäännöksen toissijaisuutta koskeva lauseke on ymmärrettävä siten, että se on voimassa myös 2 momentissa tarkoitettussa rikkomuksessa. Siten 49 §:n hävittämisen ja heikentämiskiellon vastaisesti toimiva voi erityisen törkeissä tapauksissa tulla tuomituksi rikoslain 48 luvun 5 §:n mukaisesti luonnonsuojelurikoksesta. Tällaisesta teosta voisi olla kyse esimerkiksi silloin, kun tekijä toimisi erityisen suunnitelmallisesti tai aktiivisesti tavoitellen tietoisesti lajin hävittämistä tai tekotapa muutoin osoittaisi erityistä tahallisuutta tai törkeyttä.

**Valtion lunastusoikeus**

Luonnonsuojelulain 52 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisäystä, jossa Natura 2000 -verkosto lunastusmenettelyn osalta rinnastettaisiin valtioneuvoston hyväksymiin luonnonsuojeluohjelmiin ja lunastusluvasta voisi siten päättää valtioneuvoston sijaan ympäristöministeriö, jos alue sisältyy tai lainvoimaisen valtioneuvoston ehdotuksen mukaan kuuluu Natura 2000 -verkostoon luonnonsuojelulain nojalla toteutettavaksi tarkoitettuna kohteena tai kysymys on tällaisen alueen käyttöoikeudesta. Lainkohdan sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi vielä sen mukaisesti, mitä perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 68/2002 vp) lakiehdotuksen aieman käsittelyn yhteydessä asiasta todennut.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan asian vieminen valtioneuvoston yleisistuntoon ei ole myöskään tarpeen maanomistajien oikeusturvan vuoksi, koska ympäristöministeriön päätös voidaan aina saattaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi vastaavasti kuin valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenkin kohdalla asia on. Koska Natura 2000 -verkosto hyväksytään lopullisesti vasta Euroopan yhteisöjen komission päätöksellä, valiokunta katsoo kuitenkin, ettei Natura 2000 -alueiden osalta tulisi ryhtyä lunastuksiin, ennen kuin lainvoimaiset päätökset alueista on komissiossa tehty.

**Hankkeiden ja suunnitelmien arviointisäännös**

Komission valvontamenettelyssä esittämiin vaatimuksiin perustuu myös hallituksen esitykseen

sisältyvä ehdotus lain 65 §:n muuttamisesta siten, että viittaus ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin poistetaan ja 1 momentin loppuun lisätään virke, jonka mukaan lainkohdassa tarkoitettu arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä. Tästä seuraa, että arvioinnin johtopäätökset sitovat päätöksentekoa luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa ja lain 66 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Valiokunta pitää ehdotettua muutosta teknisenä ja perusteltuna ottaen huomioon myös sen, että komissio on nostanut asiassa kanteen Suomea vastaan.

**Lakialoite**

Ympäristövaliokunta ehdottaa luonnonsuojelulakiin lisättäväksi korvaussäännöksen 49 §:ään sisältyvästä kiellosta aiheutuvasta merkityksellisestä haitasta muuttamalla 53 §:ää. Sen seurauksena valiokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään.

**Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella valiokunta ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus),*

*että lakialoite LA 132/2003 vp hylätään ja*

*että hyväksytään neljä lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset).*

## Valiokunnan muutosehdotus

## Laki

## luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 56 §:n 2 momentti,

*muutetaan* 10 §:n 2 momentti, 39 §:n 3 momentti, 40 §:n 1 momentti, 44 §:n 3 momentti, 49 §:n 1 ja 4 momentti, 52 §:n 2 momentti, *53 §:n 1 ja 3 momentti*, 56 §:n 1 momentti ja 65 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 44 §:n 3 momentti laissa 492/1997 *sekä* 53 §:n 3 momentti ja 65 §:n 1 momentti laissa 371/1999, sekä

*lisätään* 53 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 371/1999, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, *sekä* 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 492/1997, uusi 3 momentti, seuraavasti:

10, 39, 40, 44, 49 ja 52 §  
 (Kuten HE)

53 § (*Uusi*)

*Valtion korvausvelvollisuus*

Jos 29 tai 47 §:n nojalla tehdystä päätöksestä *tai* 49 §:n 1 momentissa säädetystä kiellosta aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada valtiolta siitä täysi korvaus. Korvausvelvollisuus ei synny ennen kuin omistaja on 31 §:n, (*poist.*) 48 §:n 2 momentin *tai* 49 §:n 3 momentin nojalla hakenut lupaa poiketa kiellosta ja hakemus on hylätty. Jos on ilmeistä, ettei luvan myöntämiselle ole edellytyksiä, toimitus korvauksen määräämiseksi voidaan panna vireille ilman luvan hakemista.

Jos korvauksesta tai suojelun muusta vaihtoehtoisesta toteuttamistavasta ei ole voitu sopia, toimitusta 1, 2 ja 5 momentissa tarkoitettujen korvausten määrittämiseksi voidaan hakea asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Korvausta määrittäessä on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen

käyttöoikeuden rajoituksesta on maksettava mainitun lain 95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen omistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määrystä korvaustoimituksesta.

*Jos* 49 §:n 1 momentissa säädetystä kiellosta aiheutuvan merkityksellisen haitan pysyvyyttä ei voida luotettavasti ennalta arvioida, voidaan korvaus määrätä lajista riippuen enintään kymmeneksi vuodeksi. Tämän jälkeen korvaus tulee määrätä pysyvästä haitasta, jos on todennäköistä, että lisääntymis- tai levähdyspaikka on pysyvä (*Uusi 4 mom.*)

56 §  
 (Kuten HE)

58 §

*Rangaistukset*

Luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta hävittää *oikeudettomasti* luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkaa taikka sitä heikentää.

65 §  
(Kuten HE)

---

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

**Valiokunnan lausumaehdotukset**

1. *Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän välittömästi toimenpiteisiin luontodirektiivin liitteen IV(a) tarkistamiseksi, mikäli liito-oravakannan osoitetaan olevan niin runsaan ja vakaan, ettei sitä voida enää pitää kyseisessä liitteessä tarkoitettuna yhteisön tärkeänä pitämänä lajina, joka edellyttää tiukkaa suojelua.*
2. *Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan selkeän viranomaismenettelyn ohjeistamisesta liito-oravan suojeluun liittyvien kysymysten käsittelyyn siten, että tarvittavat viranomaispäätökset saadaan aikaan joutuisasti ja metsänomistajien tasavertainen kohtelu sekä liito-oravan asianmukainen suojelu turvaten.*
3. *Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että luonnonsuojelulain 53 §:n 1 momentin muutoksesta ja liito-oravan suojeluun liittyvälle viranomaistoiminnalle asetettavasta joutuisuusvaatimuksesta valtiolle aiheutuvat lisäkustannukset verrattuna hallituksen esitykseen otetaan asianmukaisesti huomioon valtion talousarviota laadittaessa.*
4. *Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän luonnonarvokauppaa koskevan koikeilun perusteella tarvittaessa valmistelemaan lainsäädäntöä luontodirektiivin IV (a) -liitteen mukaisten lajien suojelun toteuttamiseksi myös luonnonarvokaupan keinoin.*

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pentti Tiusanen /vas  
vpj. Satu Hassi /vihr  
jäs. Susanna Haapoja /kesk  
Hanna-Leena Hemming /kok  
Rakel Hiltunen /sd  
Tuomo Hänninen /kesk (osittain)  
Antti Kaikkonen /kesk (osittain)  
Inkeri Kerola /kesk  
Kari Kärkkäinen /kd

Mikaela Nylander /r  
Heikki A. Ollila /kok  
Eero Reijonen /kesk  
Säde Tahvanainen /sd  
Satu Taiveaho /sd  
Unto Valpas /vas  
Ahti Vielma /kok  
Pia Viitanen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.